

Sarman Asanbekov

(1935)

Sarman Asanbekov, 1935'te Talas ilçesi Aral köyünde doğdu. Kırgız Devlet Üniversitesinin Filoloji Fakültesini bitirdi. Üniversitelerde, müzelerde, yayınev-

lerinde sorumlu memur olarak çalıştı. Kırgız edebiyatı ve güzel sanatları alanında uzun yıllar emek gösterdi. Birçok makalesi, şiir kitapları, monografileri yayımlandı.

Şiirler

Kança tiyse künden cerge carığı,
Oşonço uzayt tirüülükün arımı.
Men özgöçö keyiş menen eskerem,
Tün kuçaktap ketken ömür carımın.

Irıs, tündö bakırçılık kılabiliz,
Közgö tüşpös köñül ünün ugabız.
"Bugün keçke bütürdüm - dep, - kaysı işti?"
Köp oylonup, teriştirip çıgabız.

Bütsö cakşı. Özüñdö özüñ: "Dagılap..."
Cıldırğıñ bar baştalğanın arılap.
Raazılık biylep oydu, sezimdi,
Kırk tamırdı es aldırat, darılap.

Boşko ketse künüm tün dep bilesiñ,
Ceti ömürüñ tüşüp, cerge kiresiñ.
Kırpik kakpay kurgan cürök açışıp,
Körünbögön mizder menen tilesiñ.

Dagı oyloysuñ: - Men oorutkan cokmunbu
(Baykoosuzdan calın bükkön ot sınduu),
Ak cerinen künöösüzdü küygüzüp?... -
Abiyir kelet oşol kezde sot sınduu.

Ce biröönü kılaldıñı bı iraaızı?
Açuu, biroq çıkısa keptin irası.
Adam üçün appak çaşap ötkön kün,
Bilgenderge, bark alganga bir aşuu.

Ansız dele nervibizdi tıtkılap,
Köp colugat maanaylardı buzçu ubak.
Biröölördün kespey kalsa kendirin,
Kalğan öñdöö kadimkidey tuz surap.

Canın takır cay aldırbay cürgön bar,
Camandıktı kesip ömür sürgön bar.
Cakşılıkka kaş-kabağı bürkölsö,
Mögdöp tursañ tabaa kılıp külgön bar.

Çoñ söz süylöp, çaşoo zili macürö,
Adam öñdöö arabızda kay birö.
Basıp cürsö sırtı sılık körünüp,
Sırıñdı açıp bere körbö er-bülö.

Eçen-eçen cabır tartkan andaydan,
Parazıtsız çañ çığarsa tañdaydan.
İçten ıza, sırttan makul bolot da,
Başın salat curt olturup kaldaygan.

Oygo tüşüp oşoldundun bardığı,
Keede baylap oydu şartın tardığı.

Ne kadar değerse güneşin yere ışığı,
O kadar uzar diriliğın adımı.
Ben ayrıca üzüntüyle hatırlarım,
Geceye sarılıp giden ömür yarısını.

Rızk, gecede dünya dirliğıyle meşgulüz,
Göze çarpmaz gönül sesini dinleriz.
"Bugün akşama dek bitirdim, diye, hangi işi?"
çok düşünüp, soruşturup çıkarız.

Biterse iyi. Kendi kendine: "Yineleyip .."
İlerletmek istersin başlananı öteye.
Razılık hükmedip düşünceyi, duyguyu,
Kırk damarı dinlendirir, tedavi edip.

Boşa giderse günümü gece bilirsin,
Yedi ömrün düşüp, yerin dibine girersin.
Kırpik kırpmayıp zavallı yürek acıyıp,
Görünmeyen keskin şeyle kesersin.

Yine düşünürsün: - Ben acıtmadım mı
(İstemedem alev püsküren ateş misali),
Ak yerinden günahsız yakıp?...
Vicdan gelir o anda yargıç sıfatlı.

Yoksa birini edecek misin razı?
Acı, ancak çıkarsa sözün doğrusu.
İnsan için tertemiz yaşayıp geçen gün,
Bilenlere, değerini anlayana bir dağ geçidi.

Zaten bile sinirlerimizi yıpratıp,
Çok rastlanır keyifleri bozacak an.
Birilerinin kesemez olursa kenevirini,
Kalmış gibi gerçekten de tuz sorup.

Canını asla dinlendirmeyenler var,
Kötülüğü kesip ömür süren var.
İyiliğe kaş çatıp, suratı asılırsa,
Üzüliyorsan oh olsun deyip gülen var.

Büyük konuşup, yaşam temeli bir cahil,
İnsan gibi aramızda bazıları.
Arada dolaşırsa dışı pürüzsüz gözüküp,
Sırrını açıp verme asla er uzuv.

Defalarca darbe alan öylelerinden,
Ferasetsiz dil dökerse damaktan.
İçinden gücenip, dışından razı olur ve,
Başını sokar hemen oturup koskoca.

Akla gelip onların hepsi,
Bazen bağlayıp düşünceyi şart kaderi.

Özün menen alpuruşup catasın,
Alsız bolsoñ bölök argaň kaldıdı...

Coluksam kezek-kezek bir özünö,
Cuktanıp, tartılamin münözünö.
Bir kelgen tirүүлüktö kolgo tiybey,
Başkanın koltugunda cürösün ee?!..

Unutup, kol üzüşüp ketsebi deym,
Birok da argam cetip, ante albaym beym?!
Columdun bolbostugun bilip turup,
Nege men kıynoo tartıp, azaptı ceym?!

Tartılıp cakındasam koyduñ türtüp,
Cürömün köñül kurgur tütün bürküp.
Tagdırdın tamaşasın moyunga ilip,
Özümdön özüm cüröm calgız çünçüp.

Baylagan cipsiz erkti - amalımdı,
Bark kılam, kadir tutam camalıñdı.
Körünböy kalsañ köpkö kusalanıp,
Karaymın izdep tuş-tuş tarabımdı...

Bilesiñ, Saadi uluu, Saadi akılman
Adamdı titiretken ırlar cazgan.
Küçünö uluu Géte - taazim kılğan,
Talantı muxit sinduu tolkup taşkan.

Birok sen bilesiñbi, bilbeysiñbi?
Kartayıp, ömürünün akırında
Koluna asa-musa karmap ündüü?
Camaçı kiyim kiyip, ketken kumga.

Özünüñ dervişterge aralaşıp,
Bet kelgen cerge tünöp, tamaktanıp
Koluna tiygen menen, karalaşıp
Alsızga, kalğan kezde abdan karıp,

Tüşünüp düynö emne ekendigin,
Adamdar kur ümütkö aldanarın:
- "Kılıçtın mizi menen "kösömdüğüñ"
Künümdük, ötö turgan calgan anıñ..."

Degendi kaytalagan eçen kurday,
Kara-Kum, Kızıl-Kumdu müldö kesip.
Rux bay, dünyödön bolgon curday,
Al özü dünyödön koygon keçip.

Kün ısıq. Örttöçüdöy kum da ısıq,
Üç derviş cana Saadi bara catti.
Col alıs bir tamçı suu közdöp uçup,
Şilekey kurgadı da tañday kattı.

Añgıça aldı caktan çañ köründü,
Cakındap kelse aksak Temir eken.
Taanıdı anı Saadi: "Çaň öñümdü,
Camaaçı kiyimimden taanıp beken?"

Oylonup Saadi aksaktı karap kaldı,
Üç derviş col boşotup kaça berdi.
"Columdan kaçpay turgan alak barıbı?..
Saadige Temir kaarın çaça berdi.

Kendin ile uğraşıp meşgul olursun,
Zayıf olursan başka çaren kaldı mı...

Rastlarsam ara sıra bir kendine,
İmrenip, çekilirim karakterine.
Bir gelen dirilikte ele geçmeyip,
Başkanın koltuğunda dolaşıyorsun ha?!

Unutup, ümit kesip gitsem mi derim,
Ancak da gücüm yetip, yapamam galiba?!
Yolumun olmayacağını bile-bile,
Neden ben eziyet çekip, azap çekerim?!

Çekilip yaklaştığımda koydun itip,
Geziyorum gönül zavallı duman püskürüp.
Kaderin temaşasını boyuna asıp,
Kendimden kendim gezerim yalnız takatten düşüp.

Bağlayan ıpsız erki - amelim mi,
Önem veririm, takdir ederim cemaline.
Görünmeyip kalırsan uzun süre hasret çekip,
Bakarım arayıp her tarafıma...

Bilirsin , Saadi yüce, Saadi bilge
İnsanı titireten şiirler yazan.
Gücüne yüce Göte - tazim eden,
İstidadı muhit misali dolup taşan.

Ancak sen bilir misin, bilmez misin?
Yaşlanıp, ömrünün sonunda,
Eline âsâ değnek tutup sesli?
Yamalı giyim giyip, giden kuma.

Kendin gibi dervişlere karışıp,
Önüne gelen yerde geceleyip, yemek yiyip,
Eline geçenlerle, yardımcı olup,
Zayıfa, kaldığı anda çok yaşlanıp.

Anlayıp dünyanın ne olduğunu,
İnsanlar boş umuda aldanacağını:
- "Kılıcın keskin ucuyla "önderliğin"
günlüktür, geçicidir yalan onların..."

Denen şeyi tekrarlayan defalarca,
Kara-Kum, Kızıl-Kum'u tamamen gezip.
Ruh zengin, dünyadan olan garip,
O kendisi dünyadan koyan vazgeçip.

Gün sıcak. Yakacak gibi kum da sıcak,
Üç derviş ve Saadi gidiyordu.
Yol uzak bir damla su gözden uçup,
Ağızlar kurudu da damak çatladı.

Bir anda ön taratan toz gözüktü,
Yaklaşıp gelirse aksak Temir imiş.
Tanıdı onu Saadi: "Toz yüzümü,
Yamalı giyimimden tanıy mıydın?"

Düşünüp Saadi aksağa bakıp kaldı,
Üç derviş yol verip çekiliverdi.
"Yolumdan çekilmeyecek salak var mı?..
Saadi'ye Temir kızgınlığını kusuverdi.

Suradı canındaki nökörünön:
- Kim degen bul makuluk, col berbegen?
- Bul derviş köpkö maalim Saadi degen, -
Degende demeyde aksak kötörülgön
Bir azga al Saadini tiktep turup,
Şart burup atın başın çaap ketken...

Kılıçtap, zorduk menen eldi kırıp,
Ölböstöy bolup cürgön Temir da ötkön.
Düynönü ırı menen bağındırıp,
Düynödön ölbös bolup Saadi köçkön.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Kalkıgan too başında appak bulut,
Çokuga tier-tiybes bolup turup,
Kaalgıp biyiktikte bara catkan,
Körk tögüp tuugan cerge, şaani kurup.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Cay-kıştı biyiktikte kasabasıñ,
Müröktün suusu cana taza abasıñ,
Caz kelse ömürgö ömür koşkon eköo,
Sergitken darı delip atalasıñ.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Sızılıp ay döşüdön çıkkın bulak,
Şıldırıp öz aldıñça sen ün kurap,
Col salıp saparında bara catsañ,
Ceegiñe burkuragan calbız çıgat.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Cayında gül caynagan çeksiz talaa,
Türlüüçö daargı bar çaşıl kalaa,
Talaaña, kalaaña da barganımda,
Düynögö törölgönsüym cañı gana.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Aldıma cetsem degen asıl maksat,
Kolumdan tüşürböğön nazik aspap,
Eerçitip eköo teñ koşo cüröt,
Oyumdu biri cölöp, biri baştap.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Kıynalsam cardamdaşçu süyöp, tayar,
Cabıksam mañdayımdan sılap ayar,
Taygak col, tar koñuldap bassam dağı,
Ömürlük coldoşumsuñ birge baraar.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Çınarsıñ, butaktarı dayım çaşıl,
Eskertip eç köönörbös ömür cazın,
Bulbuldar ar burçuñda caagin cansa,
Şuudurap calbırağı koşul-taşıl.

Men üçün kim bolosuñ bilesiñbi?
Canıñda cürsöm canıp calınarım,
Alistap kalsañ küyüp sagınarım,
Men üçün akırkı dem tartkanımça,
Cürökkö meder kılıp tagınarım.

Sordu yanındaki uşağından:
- Kimmiş bu mahluk, yol vermeyen?
- Bu derviş çoğuna malum Saadi -denilen, -
Deyince genelde aksak kibirlenen
Az bir süre o Saadi'ye bakıp durup,
Hemen dönüp atın başına çapıp giden...

Kılıçlayıp, zorbalıkla halkı kırıp,
Ölmez gibi dolaşan Temir de ölen.
Dünyayı şiiriyle bpyun eğdirip,
Dünyadan ölmez olup Saadi göçen.

Benim için kimsin sen bilir misin?
Süzülen dağ tepesinde bembeyaz bulut,
Tepeye değer-değmez olup durup,
Süzülüp yükseklerde gidiyor olan,
Güzellik saçıp doğum yere, ihtişam kurup.

Benim için kim olursun bilir misin?
Yazın kışın yükseklerde kar yığınının,
Zemzem suyu ve temiz havasın,
Bahar gelince ömre ömür katan ikisi,
Rahatlatan deva denilip adanırın.

Benim için kim olursun bilir misin?
Süzülüp ay örsten çıkan kaynak,
Şırıldayıp kendi kendine sen ses çıkarıp,
Yol kurup seferinde gidiyorsan,
Kıyında mis kokan nane çıkar.

Benim için kim olursun bilir misin?
Yazın çiçekle dolan sınırsız bozkır,
Çeşitli yerleri var yeşil şehir,
Bozkırına, şehrine de gittiğimde,
Dünyaya doğmuş gibi olurum daha yeni.

Benim için kim olursun bilir misin?
Önümde ulaşmak istediğim asil amaç,
Elimden düşürmeyen nazik kural,
Peşine takıp ikisi de birlikte gezer,
Fikrime biri destek olup, biri yönetip.

Benim için kim olursun bilir misin?
Zorlanırsam yardım eder destekleyip, dayayacak,
Üzülürsem alınımdan okşayıp acıyacak,
Kaygan yol, dar oyuklarda gezersem de,
Ömürlük yoldaşımın birlikte gidecek.

Benim için kim olursun bilir misin?
Çınarsın, dalları hep yemyeşil,
Hatırlatıp hiç eskimez ömür baharını,
Bülbüller her köşende çene çalarsa,
Hışırdayıp yaprakları hep beraber.

Benim için kim olursun bilir misin?
Yanında gezersem yanıp yakılacağım,
Uzaklaşıp kalırsan üzülüp özleyeceğim,
Benim için son nefesimi çekene dek,
Yüreğe medar kılıp takacağım.